

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wymiar lokalny i regionalny konsumpcji współdzielonej

(2016/C 051/06)

Sprawozdawczyni: Benedetta BRIGHENTI (IT/PES), zastępca burmistrza Castelnovo Rangone, prowincja Modena

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Jest zdania, że konsumpcja współdzielona opiera się na nowych bądź odnowionych wzorcach społecznych o istotnych implikacjach gospodarczych, prawnych i instytucjonalnych: społecznych praktykach dzielenia się, współdziałania i współpracy. Pojęcia tego nie da się wyczerpująco zdefiniować ze względu na jego innowacyjny i dynamiczny charakter. Obejmuje ono jednak zjawiska charakteryzujące się następującymi cechami:

- (i) główne podmioty nie zachowują się tak, jak zazwyczaj postulują to klasyczne modele ekonomiczne (czyli jak tzw. *homo oeconomicus*), co nie oznacza, że nie zachowują się racjonalnie i przewidująco, żeby osiągnąć swe cele;
- (ii) konsumpcja współdzielona stosuje podejście oparte na platformie, w ramach której jednym z głównych motorów stają się stosunki, renoma, zaufanie społeczne oraz inne pozagospodarcze motywy w danej społeczności;
- (iii) konsumpcja współdzielona intensywnie i na szeroką skalę korzysta z technologii cyfrowych i gromadzenia danych, które stają się podstawowym zasobem; koszty stałe są zaś najczęściej eksterjalizowane;
- (iv) w mniejszym, lokalnym wymiarze niektóre inicjatywy konsumpcji współdzielonej mogą ograniczać się do wspólnego korzystania z zasobów fizycznych lub zarządzania nimi (np. wspólne pomieszczenia do pracy, wspólne dobra miejskie) bądź nowych form dzielonych systemów opieki społecznej, czasami na poziomie danej ulicy czy budynku;
- (v) konsumpcję współdzieloną można zorganizować zgodnie z modelami opartymi zarówno na zasadach rynkowych, jak i społecznych.

2. Odnotowuje w związku z tym, że Komisja Europejska używa raczej określenia „gospodarka dzielenia się” (*collaborative economy*), a nie „konsumpcja współdzielona” (*sharing economy*). W niedawnym komunikacie „Usprawnianie jednolitego rynku”⁽¹⁾ poczyniła już ponadto pierwsze starania, żeby zdefiniować tę koncepcję w następujący sposób: „w szybkim tempie rozwija się gospodarka dzielenia się – kompleksowy ekosystem usług na żądanie i czasowego korzystania z dóbr w oparciu o kontakty za pośrednictwem platform internetowych. Gospodarka dzielenia się niesie za sobą większy wybór i niższe ceny dla konsumentów oraz stwarza możliwości wzrostu dla innowacyjnych nowych i istniejących przedsiębiorstw europejskich, zarówno w ich kraju, jak i za granicą. Zwiększa ona również zatrudnienie i przynosi korzyści pracownikom poprzez umożliwienie bardziej elastycznych harmonogramów, począwszy od krótkotrwałego zatrudnienia niewykwalifikowanych pracowników po samozatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy. Zasoby mogą być wykorzystywane w sposób bardziej efektywny, co zwiększa wydajność i sprzyja zrównoważonemu rozwojowi”. Jednak zdaniem KR-u powyższa definicja skupia się na aspektach handlowych i konsumenckich konsumpcji współdzielonej (czy gospodarki dzielenia się), pomijając podejście niehandlowe lub oparte na wspólnych dobrach. Apeluje zatem do Komisji Europejskiej, by bardziej szczegółowo przeanalizowała, a następnie zdefiniowała różne formy konsumpcji współdzielonej (której część należy do gospodarki społecznej).

Konsumpcja współdzielona jako wyznacznik nowego paradygmatu

3. Podkreśla, że wiele osób uważa, iż głównym podmiotem konsumpcji współdzielonej nie jest już konsument pragnący coś posiadać lub nabyć usługę, lecz raczej obywatel, człowiek będący częścią społeczności opartej na korzystaniu ze wspólnych dóbr, użytkownik, wytwórca, producent, twórca, projektant, współpracownik, cyfrowy rzemieślnik, miejski rolnik starający się o dostęp do usługi lub dobra potrzebnych do zaspokojenia pewnych potrzeb.

⁽¹⁾ COM(2015) 550, s. 3.

4. Niemniej inni twierdzą, że podmiot ten często jest także gotów działać na rzecz powszechnie dostępnego zasobu (zarówno materialnego, jak i niematerialnego), dbać o niego, zarządzać nim, wytwarzać go lub odnawiać, bez pośrednictwa dostawcy publicznego lub prywatnego, w niewielkim wymiarze wzajemnej wymiany i kontaktów międzyludzkich. Tak więc w konsumpcji współdzielonej podmiot nie jest tylko podmiotem gospodarczym. Może to być raczej społeczny, prywatny lub obywatelski podmiot, dla którego tradycyjne pobudki gospodarcze są wtórne lub w ogóle nieistotne. Niektóre obszary konsumpcji współdzielonej niekoniecznie są gospodarkami w ścisłym tego słowa znaczeniu, lecz wspólnotami społecznymi i sieciami współpracy generującymi nowe przedsięwzięcia gospodarcze lub pełniącymi funkcję związaną z istniejącą działalnością gospodarczą.

5. Podkreśla, że w ramach konsumpcji współdzielonej kwestionuje się również tradycyjne modele ekonomiczne z ich jasnym podziałem na konsumentów i producentów.

6. Jest zdania, że konsumpcja współdzielona może doprowadzić do powstania nowej tożsamości gospodarczej, w ramach której ludzie, którzy nie chcą działać na własną rękę, będą wiązać swoje zachowanie w sferze działalności gospodarczej z zaangażowaniem się na rzecz wspólnoty, będą działać w sferze publicznej – społecznej, gospodarczej, politycznej – oraz będą w stanie określić swoje miejsce w stosunku do innych z myślą o wspólnym interesie ogólnym (tzw. *mulier activa*)⁽²⁾ zamiast kierować się dążeniem do maksymalizacji własnych materialnych korzyści.

7. Podkreśla potrzebę dokonania rozróżnienia pomiędzy różnymi formami konsumpcji współdzielonej. Wszystkie opierają się na tym samym paradygmacie społecznym, akcie dzielenia się, współdziałaniu i współpracy. Niemniej znacznie się od siebie różnią. Możliwe jest sprecyzowanie tych form gospodarki społecznej, które utrwalają w pewien sposób tę samą dynamikę społeczną i gospodarczą co istniejący uprzednio model gospodarczy, a także zastosowanie do każdej z nich innego porządku prawnego. Podział na zysk i działalność nienastawioną na zysk oraz rodzaj przedsiębiorstwa lub stowarzyszenia prowadzącego działalność w dziedzinie konsumpcji współdzielonej, a także – z punktu widzenia prawa wspólnotowego – wpływ na handel transgraniczny to istotne elementy pozwalające na rozróżnienie pomiędzy poszczególnymi formami konsumpcji współdzielonej i zaproponowanie zróżnicowanego podejścia regulacyjnego.

8. Zwraca uwagę, że pierwszym rozróżnieniem może być podział na konsumpcję współdzieloną w ścisłym tego słowa znaczeniu oraz jej formy wspólnego działania, poprzez uwzględnienie współdziałania i współpracy jako dodatkowych aspektów współdzielenia. Można faktycznie odróżnić inicjatywy z zakresu konsumpcji współdzielonej, które wprowadzają i utrwalają różnice między poszczególnymi rodzajami użytkowników (konsument-uzyskownicy vs dostawcy-uzyskownicy), od inicjatyw konsumpcji współdzielonej wspierających podejście społecznościowe, w ramach którego każdy użytkownik może być jednocześnie dostawcą i konsumentem, a nawet może się włączyć w zarządzanie platformą. Można jeszcze uwzględnić model zarządzania transakcją handlową i kontroli tej transakcji, odróżniając przypadki, w których platforma jest wyłącznie narzędziem umożliwiającym kontakt osobom prywatnym (zawierającym umowę niezależnie), od przypadków, w których pośrednik sprawuje kontrolę nad transakcją⁽³⁾. Dalsza współpraca mogłaby sugerować podejście do konsumpcji współdzielonej oparte na wspólnych dobrach⁽⁴⁾. Jeżeli zaangażowane podmioty nie tylko dzielą się zasobem, lecz współdziałają w celu stworzenia, wyprodukowania lub odnowienia wspólnego zasobu dla szerszego społeczeństwa, tj. całej wspólnoty, to mówimy wtedy o ich współpracy, o łączeniu zasobów na rzecz tworzenia wspólnych dóbr.

9. Sądzi, że mamy do czynienia z dwiema głównymi kategoriami i czterema formami konsumpcji współdzielonej:

— Konsumpcja współdzielona w ścisłym tego słowa znaczeniu lub konsumpcja na żądanie:

— *Gospodarka dostępu* wiąże się z inicjatywami konsumpcji współdzielonej, których model biznesowy zakłada, że towary i usługi sprzedawane są na zasadzie dostępu, a nie własności. Odnosi się do wynajmowania rzeczy czasowo zamiast sprzedawania ich na stałe,

— *Gospodarka prac dorywczych* dotyczy inicjatyw opartych na okazjonalnych pracach będących przedmiotem transakcji na rynku cyfrowym,

⁽²⁾ Zob. C. Iaione, *Economics and law of the commons*, 2011, oraz *Poolism*, na stronie www.labgov.it, 28 sierpnia 2015 r.

⁽³⁾ G. Smorto, *I contratti della sarin economy* [Umowy zawierane w ramach konsumpcji współdzielonej], w „*Il Foro Italiano*”, 2015, zeszyt 4, s. 222–228.

⁽⁴⁾ D. Bollier, *Think like a commoner: a short introduction to the life of the commons*, 2014; S. Foster, *Collective action and the Urban Commons*, 2011; C. Iaione, *The Tragedy of Urban Roads*, 2009.

- Gospodarka łączenia zasobów:
 - *Gospodarka dzielenia się* to inicjatywy promujące podejście społecznościowe i/lub angażujące użytkowników w kształtowanie procesów produkcyjnych lub zmieniające klientów w jedną wspólnotę,
 - *Gospodarka uwspólniania* odnosi się do inicjatyw, które należą do wspólnoty lub są przez nią kierowane.

10. Odnotowuje, że Komisja Europejska cytuje niedawne badania⁽⁵⁾, w których oszacowano, że konsumpcja współdzielona ma potencjał pozwalający na zwiększenie globalnego przychodu do 2025 r. z około 13 mld EUR do 300 mld EUR. Jednak zdaniem KR-u wzrost konsumpcji współdzielonej tylko częściowo można uznać za rewolucyjny i/lub wynikający z kryzysu. W wypadku niektórych aspektów może również oznaczać odwróconą transformację⁽⁶⁾ lub przemianę⁽⁷⁾ niektórych sektorów obowiązującego modelu gospodarczego w kierunku ugruntowanych tradycji i modeli gospodarczych (np. gospodarki spółdzielczej, gospodarki społecznej i gospodarki solidarnej, produkcji rzemieślniczej, gospodarki wspólnych dóbr), a nawet dawnych form wymiany gospodarczej (np. barteru), które stanowią alternatywę dla kapitałochłonnych form gospodarki rynkowej.

11. Podkreśla, że innowacje technologiczne odgrywają zasadniczą rolę w rozwoju konsumpcji współdzielonej, w której większość inicjatyw opiera się na wykorzystaniu platform społecznościowych umożliwiających zawieranie transakcji oraz wymianę dóbr i/lub usług. Dlatego też konieczne jest rozwinięcie inicjatyw przeciwdziałających przepaści cyfrowej, szczególnie gdy celem jest stworzenie jednolitego rynku cyfrowego.

12. Podkreśla, że w wypadku gdy nowe usługi oparte na konsumpcji współdzielonej wypierają w agresywny sposób usługi tradycyjne, władze publiczne na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym ponoszą najczęściej dużą odpowiedzialność, gdyż:

- ustanowione przez władze publiczne wymogi dotyczące dostępu do rynku, zarówno w obszarze polityki fiskalnej, jak i wymogów branżowych, doprowadziły do powstania mono- i oligopoli, nie tworząc sytuacji, w której można by stwierdzić zaistnienie niedoskonałości rynku,
- być może nie stworzono systemów monitorujących jakość świadczonych usług.

Zasady kształtowania inicjatywy UE dotyczącej konsumpcji współdzielonej

13. Konsumpcja współdzielona może poprawić jakość życia i sprzyjać wzrostowi, zwłaszcza w gospodarkach lokalnych, oraz zmniejszyć wpływ na środowisko. Może także stworzyć nowe miejsca pracy dobrej jakości, zmniejszyć koszty oraz zwiększyć dostępność i efektywność niektórych towarów i usług lub infrastruktury. Niemniej ważne jest, by usługi oferowane w ramach konsumpcji współdzielonej nie prowadziły do unikania opodatkowania czy do nieuczciwej konkurencji ani też nie stały w sprzeczności z przepisami na poziomie lokalnym i regionalnym bądź prawodawstwem krajowym i europejskim. Do inicjatyw regulacyjnych dotyczących konsumpcji współdzielonej powinny również skłaniać oceny wszelkich możliwych pozytywnych i negatywnych skutków, a także cele polityki publicznej.

14. Jest zdania, że należy zagwarantować swobodny dostęp do rynku dla nowych podmiotów. Gromadzenie danych przez platformy i inicjatywy konsumpcji współdzielonej może prowadzić do nierównowagi sił gospodarczych. Dane są podstawowym zasobem konsumpcji współdzielonej i w niektórych wypadkach muszą być w możliwie największym stopniu otwartym źródłem. Jest to czasami konieczne w celu zmniejszenia przeszkód dotyczących udziału w konsumpcji współdzielonej, a także umożliwienia oceny skutków inicjatyw bądź przedsięwzięć w tej dziedzinie oraz wspierania na wszystkich szczeblach administracji regulacji opartych na danych. Platformy konsumpcji współdzielonej powinny posiadać mechanizmy techniczne umożliwiające przesyłanie władzom lokalnym i regionalnym odpowiednich publicznych danych, jednakże nie tych, które są szczególnie chronione lub mają znaczenie strategiczne. W każdym razie UE i rządy krajowe powinny wspierać władze lokalne i regionalne w opracowywaniu programów gromadzenia danych. Ochrona danych powinna być również jednym z kluczowych czynników napędzających, a *mulier activa* powinna mieć możliwość posiadania własnych danych.

⁽⁵⁾ Consumer Intelligence Series: The Sharing Economy. PwC, 2015, <https://www.pwc.com/us/en/technology/publications/assets/pwc-consumer-intelligence-series-the-sharing-economy.pdf>

⁽⁶⁾ K. Polanyi, *The great transformation: The political and economic origins of our time*, 1944.

⁽⁷⁾ M. Bauwens, *A commons transition plan*, dostępne pod adresem: <http://commonstransition.org/>

15. Zwraca uwagę, iż zaufanie i zarządzanie renomą⁽⁸⁾ stanowią ważny warunek wstępny konsumpcji współdzielonej. Należy nimi uważnie i niezależnie zarządzać (np. poprzez uregulowania, certyfikacje, arbitraż stron trzecich). Trzeba też dokładniej zbadać, czy podmioty konsumpcji współdzielonej mogą skutecznie przeprowadzać samoregulację⁽⁹⁾. Wzajemna ocena może prowadzić do zaufania. Ustanowienie niezależnych organów zajmujących się oceną, najlepiej wspólnie zarządzanych przez partnerów, jest opcją polityczną, na którą należy zwrócić istotną uwagę. Trzeba również oszacować zakres ubezpieczenia. W każdym wypadku możliwość przenoszenia danych i renomy powinna być jednym z głównych celów politycznych.

16. Podkreśla, że wyniki oceny skutków w ramach konsumpcji współdzielonej nie zawsze są korzystne, jeżeli chodzi o ochronę środowiska, spójność społeczną, równość i sprawiedliwość społeczną, należyte zarządzanie użytkowaniem gruntów czy też zarządzanie obszarami miejskimi⁽¹⁰⁾. Należy również pamiętać, że nastawione na zysk przedsiębiorstwa czasami w nieuczciwy sposób wykorzystują platformy konsumpcji współdzielonej, ponieważ nie zapewniają pracownikom składek na ubezpieczenie społeczne i tym samym narażają na szwank dobrobyt obywateli oraz szkodzą budżetom krajowym, regionalnym i lokalnym. UE oraz władze lokalne i regionalne muszą wspierać i stymulować rozwój tylko tych inicjatyw lub platform gospodarki dzielenia się, które mają pozytywne skutki społeczne, gospodarcze i ekologiczne. Konsumpcja współdzielona powinna służyć rozwijaniu takich inicjatyw polityki publicznej jak tworzenie wspólnoty, budowanie wspólnej przestrzeni w mieście, włączenie społeczne, niedyskryminacja, lokalny rozwój gospodarczy, przedsiębiorczość młodych ludzi, świadomość ekologiczna i solidarność międzyludzka.

17. Uważa, że jeżeli warunki pracy podmiotów konsumpcji współdzielonej zostaną określone w UE w taki sam sposób jak w przypadku zwyczajnych pracowników, to podmioty te powinny być traktowane w odpowiedni sposób. Konsumpcja współdzielona może mieć potencjalnie destrukcyjny wpływ na stosunki pracy w coraz bardziej elastycznym kontekście wymiany gospodarczej. Trzeba dokładnie przyrzeć się wpływowi konsumpcji współdzielonej na osobiste bezpieczeństwo ekonomiczne i zabezpieczenie społeczne. Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi, partnerami społecznymi oraz – w stosownych przypadkach – z władzami lokalnymi i regionalnymi, musi szczegółowo przeanalizować warunki zatrudnienia i pracy w dziedzinie konsumpcji współdzielonej w celu stwierdzenia, czy w tym obszarze potrzebne są działania regulacyjne. Konsumpcja współdzielona może dać początek nowej klasie społecznej opartej na współdziałaniu i potrzebującej zabezpieczeń społecznych i gospodarczych.

18. Podkreśla, że należy zasadniczo stosować wszystkie przepisy antymonopolowe i podatkowe oraz regulacje dotyczące rynku wewnętrznego i ochrony konsumentów w taki sam sposób, jak ma to miejsce we wszystkich innych sektorach gospodarki. Inicjatywy konsumpcji współdzielonej nie powinny być uprawnione do wykorzystywania modelu dzielenia się wyłącznie w celu zakłócenia wcześniej istniejących rynków i nie powinny być ukierunkowane na strategię obniżania kosztów za pomocą unikania kosztów regulacyjnych dotyczących podobnych usług i produktów, których nie zapewnia się za pośrednictwem platform. Uważa jednak, że regulacja wcześniej istniejących rynków powinna podlegać regularnemu przeglądowi w celu zweryfikowania, czy jest ona w stanie umożliwić stały proces innowacji. Należałoby uwzględnić konsumpcję współdzieloną m.in. w debacie w sprawie gospodarki o obiegu zamkniętym i jednolitego rynku cyfrowego. Jednocześnie Komisja i państwa członkowskie powinny zapewnić skoordynowane podejście do regulowania konsumpcji współdzielonej na szczeblu europejskim w tych przypadkach, w których podejście europejskie jest potrzebne, aby umocnić jednolity rynek i ułatwić rozpowszechnianie pomyslnych inicjatyw dotyczących gospodarki dzielenia się na szczeblu transgranicznym. We wszystkich innych przypadkach regulacje powinny pozostawać w gestii władz krajowych, regionalnych bądź lokalnych, zgodnie z zasadą pomocniczości.

19. Odnotowuje, że Komisja Europejska bardzo marginalnie potraktowała kwestię konsumpcji współdzielonej w swojej „Strategii jednolitego rynku cyfrowego dla Europy” (COM(2015) 192), lecz docenia wyrażone w komunikacie Komisji „Usprawnianie jednolitego rynku” zaangażowanie na rzecz opracowania europejskiego programu dotyczącego gospodarki dzielenia się czy konsumpcji współdzielonej, by przedstawić wytyczne w sprawie tego, jak istniejące przepisy – w tym dyrektywa usługowa, dyrektywa w sprawie handlu elektronicznego i akty z zakresu prawa ochrony konsumentów, m.in. dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych, dyrektywa w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich oraz dyrektywa w sprawie praw konsumentów – stosują się do konsumpcji współdzielonej, a także ocenić ewentualne luki prawne. Podkreśla, że KR jest gotów odgrywać aktywną rolę w opracowaniu tego programu, i proponuje ściślejszą współpracę z instytucjami europejskimi w tej dziedzinie.

⁽⁸⁾ T. Wagner, M. Kuhndt, J. Lagomarsino, H. Mattar, *Listening to Sharing Economy Initiatives*, 2015, Nesta & Collaborative Lab, *Making Sense of the UK Collaborative Economy*, 2014.

⁽⁹⁾ M. Cohen, A. Sundararajan, *Self regulation and innovation in the peer to peer sharing economy*, 2015.

⁽¹⁰⁾ P. Parigi, B. State, D. Dakhllallah, R. Corten, K. Cook, *A Community of Strangers: The Dis-Embedding of Social Ties*, 2013; S. Shaheen, *Greenhouse Gas Emission Impacts of Carsharing in North America Final Report*, 2010.

20. Odnotowuje, że sprawami związanymi z konsumpcją współdzieloną zajmuje się około 10 dyrekcji generalnych (DG) Komisji Europejskiej (CNECT, GROW, COMP, JUST, MOVE, TAXUD, EMPL, REGIO, TRADE i in.) i że istnieje potrzeba koordynacji między różnymi służbami Komisji Europejskiej. Proponuje zatem Komisji Europejskiej utworzenie grupy roboczej mającej za zadanie koordynację między dyrekcjami generalnymi zajmującymi się kwestiami konsumpcji współdzielonej.
21. Z zadowoleniem przyjmuje jednak zamiar Komisji Europejskiej, by rozpocząć pod koniec września 2015 r. konsultacje społeczne na temat możliwych regulacji europejskich w dziedzinie konsumpcji współdzielonej.
22. Uważa, że jeżeli chodzi o aspekt handlowy konsumpcji współdzielonej, niezbędne jest podejście sektorowe na szczeblu europejskim, aby zagwarantować pewność prawa zainteresowanym podmiotom gospodarczym oraz równe warunki z punktu widzenia konkurencji, zwłaszcza w dziedzinie opodatkowania.
23. Zachęca Komisję Europejską i państwa członkowskie, by wprowadziły zachęty dla konsumpcji współdzielonej z myślą o popularyzacji i realizacji zasad gospodarki społecznej (zwłaszcza w odniesieniu do zasad solidarności, demokracji, uczestnictwa i współpracy z lokalną społecznością).
24. W wymiarze lokalnym i regionalnym inicjatywy konsumpcji współdzielonej nie tylko przyczyniają się do rozwoju gospodarki lokalnej, lecz mogą również stać się narzędziem promowania, ochrony i odnowy tzw. wspólnych dóbr, takich jak mobilność, opieka socjalna, krajobraz miejski i środowisko. Z tego punktu widzenia zadaniem administracji publicznej powinno być wsparcie umocnienia „instytucjonalnego ekosystemu współpracy”⁽¹¹⁾. Dlatego też władze lokalne powinny ułatwiać i koordynować różne inicjatywy podejmowane w ramach konsumpcji współdzielonej, promując te, które umacniają proces uczestnictwa i współpracy z *mulier activa*, umożliwiając szeroki udział zarówno na etapie projektowania usługi, jak i zarządzania nią i jej świadczenia, są także zgodne z zasadami przejrzystości, otwartości i rozliczalności.
25. Jednocześnie uważa, że trzeba śledzić, w jakich obszarach rozwija się konsumpcja współdzielona i w jaki sposób wpływa na wskaźniki makroekonomiczne, aby nie dopuścić do sytuacji, w której model ten stałby się systemem optymalizacji podatkowej.

Program działań dla konsumpcji współdzielonej

26. Uważa, że wszelkie inicjatywy w zakresie twardych przepisów powinny zachować podejście sektorowe oraz zakres inicjatyw konsumpcji współdzielonej jako kryterium pozwalające wyznaczyć granice regulacji. Instytucje i przepisy UE powinny zapewnić odpowiednie ramy, wytyczne instytucjonalne i prawne oraz stały dostęp do wiedzy fachowej i innego rodzaju pomocy odpowiedniej z punktu widzenia wdrażania.
27. Jednakże wzywa wszystkie instytucje UE zajmujące się tą tematyką do przyjęcia całościowego podejścia do konsumpcji współdzielonej jako gospodarczego, politycznego i społecznego zjawiska oraz do skoordynowania wysiłków, mając na uwadze powszechne zmiany, jakie koncepcja ta mogłaby spowodować w obecnych systemach gospodarczych, poprzez wprowadzenie kompleksowej polityki publicznej i wspólne przygotowanie programu polityki publicznej dotyczącej konsumpcji współdzielonej.
28. Zaleca, by program unijny na rzecz konsumpcji współdzielonej opierał się na następujących elementach:
- określenie protokołu metodologii – opartego także na ocenie oddziaływania terytorialnego i miejskiego *ex ante* i opracowanego w ścisłym partnerstwie ze wszystkimi szczeblami sprawowania rządów – we współpracy ze społecznością decydentów politycznych, naukowców, praktyków, przedsiębiorstw, inicjatyw i platform konsumpcji współdzielonej w celu ułatwienia przemiany w miasta ukierunkowane na dzielenie się i współpracę,
 - promowanie, z poszanowaniem zasad pomocniczości i proporcjonalności, równych warunków działania na szczeblu europejskim, przy jednoczesnym zapewnianiu wystarczającej elastyczności dla lokalnych rozwiązań, a także zachęcaniu do realizacji projektów pilotażowych oraz do tworzenia sieci miast i regionów posiadających najlepsze praktyki w tej dziedzinie, takich jak inicjatywa na rzecz nowych przedsiębiorstw konsumpcji współdzielonej (Sharing Economy Start Up Initiative)⁽¹²⁾,

⁽¹¹⁾ Zob. sporządzone przez gminę Bolonii „Zarządzenie dotyczące współpracy między obywatelami a administracją w celu ochrony i odnowy wspólnych dóbr miejskich”, a także niedawny dokument „SharExpo, wytyczne w sprawie konsumpcji współdzielonej i usług społecznościowych w Mediolanie”.

⁽¹²⁾ Na którą przeznaczono kwotę 2,5 mln EUR zatwierdzoną przez Parlament Europejski w czytaniu budżetu ogólnego UE na 2016 r. w dniu 28 października 2015 r.

- sprzyjanie opracowywaniu programów edukacyjnych oraz kampanii komunikacyjnych (np. Sharitaly) w celu podniesienia świadomości na temat potencjału konsumpcji współdzielonej i wiążącego się z nią ryzyka,
- opracowanie definicji jasnych i wspólnych kryteriów opartego na udziale społeczności systemu kwalifikowania i ustanowienie zestawu wskaźników do monitorowania i pomiaru oddziaływania inicjatyw i praktyk konsumpcji współdzielonej,
- efektywne egzekwowanie przepisów w celu przeciwdziałania unikaniu opodatkowania i zapewnienia ochrony konsumentów, uzyskiwania odpowiednich licencji oraz przestrzegania norm bezpieczeństwa i higieny pracy,
- regularna aktualizacja i monitorowanie w celu uniknięcia zbędnych obciążeń i zapewnienia stałej zrównoważoności i skuteczności w szybko zmieniającym się środowisku.

29. Sądzi, że wiele sektorów, w których ma miejsce konsumpcja współdzielona, czasami wywiera destruktywny wpływ na poziomie lokalnym i regionalnym. Zatem władze lokalne i regionalne powinny mieć możliwość zarządzania nimi lub ich regulowania w razie konieczności, zgodnie z zasadą autonomii lokalnej, tak by miały możliwość dostosowania inicjatyw i przedsięwzięć konsumpcji współdzielonej do warunków lokalnych.

30. Nalega, by inicjatywa regulacyjna dotycząca konsumpcji współdzielonej nie była oderwana od wizji sprawowania władzy na szczeblu miejskim i lokalnym⁽¹³⁾ oraz na poziomie obszarów wiejskich. Zarządzanie oparte na współpracy i podejściu policentrycznym, przetestowane w różnych europejskich miastach, wydaje się najbardziej odpowiednim podejściem do wspierania i krzewienia prawidłowego i sprawiedliwego rozwoju inicjatyw w zakresie konsumpcji współdzielonej. Policentryczne i oparte na współpracy podejście do zarządzania konsumpcją współdzieloną umożliwiłoby grupom obywateli, stowarzyszeniom, organizacjom trzeciego sektora, związkom zawodowym, instytucjom sektora wiedzy, przedsiębiorstwom społecznym i podmiotom rozpoczynającym działalność gospodarczą korzystanie z dostępnych, otwartych, opustoszałych i porzuconych przestrzeni i aktywów publicznych na wzór niektórych inicjatyw władz lokalnych i regionalnych (np. rozporządzenie Bolonii w sprawie współpracy dotyczącej wspólnych dóbr miejskich⁽¹⁴⁾).

Bruksela, dnia 4 grudnia 2015 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA

⁽¹³⁾ S. Foster, C. Iaione, *The City as a Commons*, 2015.

⁽¹⁴⁾ Więcej przykładów można znaleźć w projekcie *Sharing cities* prowadzonym przez Neala Gorenflo z Shareable oraz w zestawie narzędzi *Sharitories* opracowanym przez Ouishare Community.